

156

156

נובמבר 1970

הימנה. יגה. נהה. נהה. נהה.

החורליות

✱

החודש הזה עבר עלינו במתח רב, וכאשר נתבשרנו, ששביחה הנשק
הוארכה, נשמנו לרווחה.

חבל מאד אמנם שהמילה "שביחה" קבלה אצלנו בארץ משמעות כפולה, מאחר
ושרותים חיוניים, מורי בתי ספר התיכון ועוד ראו לנחוץ להכריז על שביחה
משלהם בדיוק באותם הימים של מתח פוליטי ופעילות רבה של נציגינו בכל
העולם כולו.

ראינו את גולדה בתוכנית טלוויזיה, כאשר חזרה ארצה רצוצה ועייפה
אחרי העדרות של חודש ימים, ולבנו היה איחה, כאשר חשבנו על קבלת הפנים
שערכו לה עתוני ישראל, עם כותרות של שביחה בחברת החשמל, במכוני הרנטגן,
בחברת אל על, ובבתי הספר התיכוניים, ועוד.

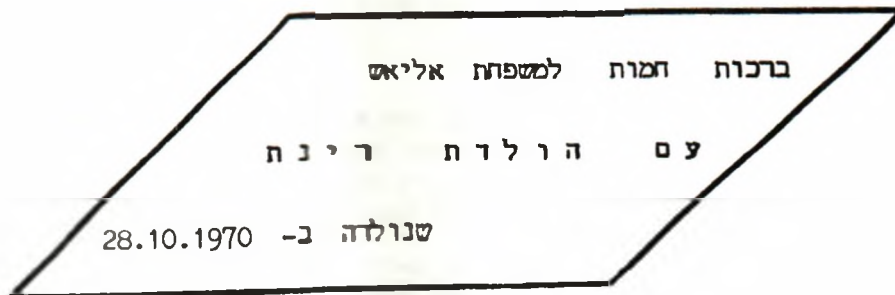
והיא בודאי הרהרה שהעורף שלה היה יכול לתח בטוי נאה יותר להערכת
מאמציה, מאשר לחבל המסלול התקיף של הענינים השוטפים.

הלואי, שלפחות בתוך הארץ פנימה, ידעו להחזיק ביחד, וישימו קץ
למגיפת השביחות, שאולי באה לשטר, אך במקום זה מביאה רק הרס.

✱

בעלון הפעם שחי רשימות מרכזיות, אחת מאחי, על התפקיד, בלוי
מחשבות והרהורים בכיוון חדש לגמרי, שכל החברים בטח יקראו בענין רב,
ואולי נשמע עליהם גם הדים על גבי העלון הבא, והשניה מיוסי, שיחד עם
אחי היה נציג בכנס הצעירים של האחד.

את הרשימה על הסמים לקחנו מבטאון: "אורים להורים"
הביא לדפוס: אבי אוסטרר.

ע ל ה ת פ ק י ד

בימים אלה נגמרת שנה מאז קבלתי את תפקיד המזכיר וזו הזדמנות לסכם כמה דברים וללבן בעיות מציקות.

מכיוון שאח התפקיד קבלתי רק בגלל חוסר מתנדב אחר, ומכיוון שאח רוב העבודה אני עושה לאחר העבודה כלול, הרי לא ניסיתי ליזום מפעלים גדולים או לבצע מהפכות, כי אם ניסיתי לפתור בעיות שהעוררו (לרוב ללא הצלחה), להיות כתובה לאנשים שמחפשים מקום להעלות בקשוח ובעיות, ובק-צור להיות מקשר בין המזכירות לחברים ובכך להקל את העמס ממרכז-המשק.

בחחום אחד ניסיתי לבצע שינויים וזו האסיפה הכללית. היה ברור לי שהאסיפות ירדו מגדולתן והן מהוות מטרד יותר מאשר ענין.

החחרות מצד מדור הספורט בשלוויזיה היא חזקה ביותר, וגם בלעדית הגענו כבר מזמן למצב בו רוב החברים מעדיפים לוותר על זכותם להכריע בעניני נהול המשק, ובמקום זאת להעדיף את הנוחיות הפרסית בחדרים, ואח הבקורת הקטלנית על אלה שעדיין מוכנים או חייבים להחליט על הדברים.

מצד שני אין להתעלם מכך שבכל זאת קיים גם צבור אחר, מחענין ופעיל שאין לקפח את זכותו להחליט (או לפחות לגמור לסרוג את הסוודר לילדים). הפשרה שנראתה לי היא להפוך את האסיפה לגוף מחליט בלבד. את כל הסקירות והדו"חות יש להעביר לעלון, את הדיונים האידיאולוגיים להעביר למסגרות אחרות, במדה ובכלל יש בהם צורך, ובעקר להגדיל את סמכויות המזכירות והוועדות החליט החלטות בצוע מבלי לקבל קודם את אישור השיחה לכך. הקו שהנחה אותי היה לא להביא לשיחה החלטות שנראה לי שלא יהיה ויכוח עליהן, אלא למסור על כך בעלון, ובמדה ועולה ערעור להביא את הענין לשיחה.

התוצאה היחה שהצלחנו לצמצם את מספר השיחות לחצי, ואלה היו יותר הכלייתיות ופחות משעממות. לשיחות באים כרגע כ-60 - 50 איש בממוצע (מחוך 150 חברים במשק) וזה מספר סביר למרות שאינו מספק.

הייתי רוצה בהזדמנות זאת להעלות כמה בעיות שנראות לי כמרכזיות למשק ושמציאת פתרונות לגביהן היא שתכריע כיצד יראו פני הדברים במשק בשנים באות.

הבעיה הבערת ביותר היא חסר הנכונות של אנשים לקבל עליהם תפקיד. זו מחלה ישנה וכבר רבות דובר בה, אבל נראה לי שהמצב מחמיר והולך בייחוד לאור העובדה שמספר החברים במשק פחת בשנים האחרונות במקום לעלות, ושנשים שמסיימים תפקיד כלשהו מסרבים לקבל על עצמם תפקיד אחר.

בחדשיים האחרונים הייתי נאלץ לבקש אנשים רבים לקבל על עצמם תפקידים שונים והסרוב היה כמעט טוטאלי.

צעירים שלחו אותי למבוגרים ומבוגרים שלחו אותי לצעירים וסיבות ההחמקות היו כל כך מטופשות שאפילו לא היה טעם להחוכח עליהן.

הגענו למצב שאפילו מחליף לסבא שמחלק את הדואר לא הצלחנו למצוא, שלא לדבר על תפקידים חברתיים או דברים דומים.

נראה לי שאנחנו מחקרבים למצב קיצוני של פרזיטיות חברתית, בו רוב החברים מצפים שמישהו אחר יעשה בשבילם את העבודה החברתית השחורה, ואז אנשים לא יסכימו לקבל תפקידים מכיוון שבכך הם בסך הכל יאפשרו למישהו אחר להיות פרזים על חשבונם.

השנה עוד נצא איך שהוא בחסד, מכיוון שרוב התפקידים המרכזיים כבר מאויישים מהשנה שעברה, אבל כשאני חושב על כך שבשנה הבאה נצטרך למצוא בבת אחת גזבר, מזכיר, סדרן, ומרכזים לוועדות חברה ותרבות, ונצטרך עוד למצוא וועדה מנויים שתטכים לחפש את כל האנשים הללו, אז המצב נראה לי חסר תקווה.

בזמן האחרון אני יותר ויותר חושב על פתרון של תגמולים פיזיים לבעלי תפקידים מרכזיים. הדבר לא חייב להעשות בצורה של חוספת תקציב דווקא, אלא יכול להתבצע בצורות אחרות כמו חוספת ימי חופש, או זכויות יתר בשמוש ברכב לדוגמא. ברור לכולנו שבעלי התפקידים המרכזיים לא זוכים אצלנו להערכה וליוקרה, אלא להיפך הגמור, ולכן צריך למצוא דרך שתבטא בכל זמא את הערכת הצבור לממלאי התפקידים, ויחד עם זה מטיל עליהם התחייבות מוסרית גדולה יותר למלא את תפקידם כהלכה.

כל זה אולי מציק וכואב, אבל אינני יודע עם זו המחלה או רק הסימטום-סום שלה. נראה לי שהבעיה האמיתית שלוחשת מתחת לפני השטח היא בעיית העימות בין הדורות בקיבוץ.

זו תהיה הבעיה המרכזית שתעסיק אותנו בשנים הקרובות, ונהיה חייבים למצוא לה תשובה.

למטבע שני צדדים. מצד אחד עומדים הוותיקים. להם זכויות עבר מפוארות, וזכויות ותק מעשיות. הם כבר עשו את שלהם, והם מחפשים מישהו, שיבוא לקחת מהם את העומס, ויאפשר להם למצוא עבודה קלה ונוחה יותר, ובצדק. יחד עם זה בתוקף זכויותיהם הם רוצים, שיחשבו בדעתם, ובנסיונם, ושיכירו בזכותם למחוח בקורת על מעשיהם של הצעירים. אין הם מוכנים לשמוע בקורת רבה מידי מצד צעירים, והצדוק לכך הוא, שגם הצעירים יהיו כמוהם לשיחבגרו, ושהגיע כבר הזמן לבוא אל המנוחה והשלחה.

מצד שני עומדים הצעירים. עליהם לחכות בסבלנות לתור הוותק שלהם, כדי לקבל את תנאי הרווחה שהמשק מספק לחבריו. (שכון, מקררים, נסיעות לחו"ל ובעתיד ודאי מזוג אויר ומקלט טלוויזיה). נדרש מהם למלא בתורנות את העבודות הבלתי אהודות במשק (מטבח), ולהוכיח את עצמם בעבודה ובחברה. מפריעה להם העובדה, שבעוד שבעבר הותיקים היו צריכים לפעול בינם ובין עצמם בזכויות ובחובות שווים, הרי הם צריכים לפעול בתנאים של חוסר שוויון בין הדורות, עם יותר חובות ופחות זכויות, (ועובדה היא, שגורם הותק הוא מנוגד לגמרי לשוויון!), ושהם צריכים בעצם להוכיח את עצמם לאחרים, ולא דוקא לכאלה שהם אוהבים או מעריכים.

כשהם מסתכלים על המבוגרים במשק, הם רואים לפניהם מספר גדול מידי

של חברים מאוכזבים וממורמרים, ודבר זה דוחה אותם מליטול על עצמם את החפיקים שהמבוגרים רוצים לפנות להם, כיון שאין להם כל רצון להגיע אל אותו מצב.

במקום זה הם מחפשים אתגרים בלימודים גבוהים ובעבודות שנראה להם שיחננו ספוק אישי גדול יותר.

כאן מחחילה נקודת העימות הראשונה, הותיקים עומדים על זכותם לעבור למקומות עבודה חדשים, מענינים או קלים יותר, והצעירים אינם מוכנים למלא את מקומם, הגיל שבו אדם מחליט, שמספיק לו להעדיף את צרכי המשק על רצונו הפרטי הולך ויורד במהירות, וכך אנחנו נתקעים למצב של חוסר אנשים כרוני בחקלאות, בשרותים ובבתי הילדים. גם החלטות התנועה בענינים אלה מבלבלות וסותרות. מצד אחד הכיר האחד בזכות החברים לצאת לפנסיה, ולהפסיק לעבוד בחורניות מכבידות, ובדרוגי גיל, ומצד שני החליטו צעירי האחד, שאין להסיל על החוזרים מהצבא לחת מיד תורניות ו"שנת שרוח" בענפים למיניהם. עדיין לא נמצא הגוף שיאחד את שניהם לדיון על הבעיה מי בכל זאת יבצע את העבודות הללו.

העימות עוד הולך ומסתבך. לפי "רוח התקופה" נראה לצעירים כיום, שעליהם למרווד ולא לקבל מרות, ומכאן ועד לחוסר התחשבות באנשים אחרים המרחק קטן למדי. קורצים להם הרבה אורות בחוץ, והשתקעות במשק נראית להם כשקיעה בבצה עכורה. יש להם חשק עז לנסות קודם צורה חיים אחרת במקומות אחרים, כל זמן שהם צעירים וחופשיים. נוצר מצב פרדוקסלי, שבו בזמן שבכל מקום אחר הבנים אחראיים לגורל הוריהם, ואם הם מתכחשים להם, יש בכוחו של בית דין לחייבם לעזור להם, הרי כל בן שעוזב קבוץ מנתק מעצמו כל אחריות - שהיא לגבי הוריו במשק, וגם אם הקבוץ יסתבך בחובות, אין הוא חייב לו מאומה.

כחוצאה מעובדה זו נוצרת תלות עצומה של המבוגרים לצעירים, ורק באלה מהם שהחליטו בכל זאת להשאר במשק. המצב מסובך מאד: הצעירים מהססים לחזור ולשקוע בלב שלם ובנכונות מלאה בחיי המשק, ואינני בטוח, שבנסיבות רגילות גם היינו רוצים בכולם חזרה, אבל איננו יכולים לאפשר לעצמנו לתת להם לעזוב, מכיוון שאז עצם קיומנו יהיה מוטל בספק. והצעירים מרגישים שהם נחוצים ביותר, אבל יחד עם זה נראה להם, שהדרך היחידה לחיות פה, היא לפי כל מה שנקבע כבר על ידי המבוגרים ותחת בקורתם המתמדת, ודבר זה עוד מגביר את ההסכול שלהם.

אינני בא להאשים צד זה או אחר, כולם צודקים, אבל ערימות הצדק הללו אינן מסתדרות ביחד, ואנחנו חייבים למצוא להן סדור שיניח את הדעת!

בכנוס הצעירים בבית ברל ספרו על מסק, שהחליט שאנשים מעל גיל 45 לא יצאו ללמודים ארוכים או לנסיעות לחו"ל מכיוון "שזה כבר לא משחלם". הדבר החריד אותי, מכיוון שאני מניח שבמשק כזה הצעירים יפחדו להזדקן וימהרו לעזוב לפני-כן, וזו דוגמא טובה למה שעלול לקרות גם לנו, באם לא נמצא פתרונות טובים יותר. נראה לי, שכבר עכשיו ישנם צעירים במשק אשר חוששים להגיע למצב בו כבר יהיה מאוחר מידי בשביל לעזוב, ובלתי נסבל להשאר. אנחנו מוכרחים להגיע למצב, שבו נבטל את התלות הנוראה

הזו; מוכרחים להגיע למצב שבו אם נרצה, נוכל להפוך את הקבוץ לבית אבוח
עבורינו ושנוכל להסתדר גם בלי הצעירים, ומבלי להיות תלויים בחסדיהם.
אשמח מאד אם כולם יבואו, אבל אני רוצה להיות מוכן גם למצבים אחרים.

לשם כך אנחנו חייבים להתאפק, ולחסוך הרבה בהווה, על מנת שיהיה
לנו על מה להסתמך בעתיד. עד עכשיו לא הלכנו בדרך כזו, והתהליך המסתמך
לאורך השנים האחרונות הוא דוקא הפוך. אבל נראה לי שבטחון אישי בעתיד
ושקט נפשי לגבי הבאות, חשובים לא פחות מאשר צריכה בהווה, ואפילו יותר,
ואין זאת משימה בלתי אפשרית להגיע לכך.

במקביל עלינו ללכת לקראת אנשים צעירים הרבה יותר מכפי שהלכנו
בעבר. צריך לדרוש מחברים וחיקים להיות פעילים ולחת את המקסימום, גם
אם הם כבר עשו מספיק בעבר, וגם אם הם נעלבו מסיבה זו או אחרת. אין כל
סיבה להוציא אנשים ממעגל העבודה השוטף אם אין מי שמחליף אותם, ויש
לדרוש מהם לחזור אליו באם אלה שיחליפו אותם עזבו או נכשלו בתפקידיהם.
נכון שזה קשה ובלתי נעים, אבל כל פחרון אחר יהיה אשליה זמנית ויוליך
לצרות גדולות יותר. צריך להחזיר לצעירים את ההרגשה שהם פועלים יחד עם
יתר החברים, ולא במקום או למען חברים אחרים.

כיום אין הם מרגישים את עצמם שווי ערך למבוגרים, ונראה לי שיש
להרגשה זו על מה להסתמך.

כשאני קורא את כל זה מה שכתבתי נראה לי שהניכיה אולי פסימית מדי,
ושהסתכלות דרך משקפיים של מזכיר חמיד משחירה קצת את התמונה; אבל פעם
בשנה מחחשק גם למזכיר לצעוק על מה שכואב לו, ועל כך הוא מבקש את
סליחתכם בכנות.

אחי בר-לוי
מזכיר

נציגנו בכנס האחד:

ה ת ר ש מ ו י ו ת מ כ נ ס צ ע י ר י מ

הכנס של צעירי האחד התקיים בבית ברל בשלושה הימים הראשונים של
חול המועד סוכות חס"ל. לכנס הגיעו כ-200 צעירים מכל הארץ, וישבו יחד
לנסות ולמצוא דרכים להתאמת החברה הקבוצית לתקופה החדשה, ולדרישות הדור
החדש.

המשתתפים בכנס החלקו לפי בחירתם ל 4 קבוצות דיון של 50 משתתפים,
לפי שני נושאים:

- (1) הקבוץ ובעיותיו הפנימיות
- (2) התנועה והקבוץ.

אני השתתפתי בדיונים על הנושא הראשון. (כמוני עשו 75% של המשתתפים.

מנחה הקבוצה שלנו היה עמרם ישראלי מגבעת-חיים. הוא עזר לנו
לדון בבעיות בצורה הכליחית, וחמיד הצלחנו להגיע לנקודת סכום. הדיון

התחיל בכך, שהחלקנו ל 4 קבוצות קטנות, בנות 10-15 משתתפים, ובקבוצות האלה היינו צריכים להציע נושאים לדיון, ולאחר מכן שוב החכנסנו יחד, ורכזנו את הנושאים לנושאים מרכזיים.

מה שנראה מוזר, (אולי טבעי?) שכל הקבוצות הציעו לדיון אותם הנושאים:

- 1) קליטת בנים וחברים צעירים.
- 2) הליכי דמוקרטיה בקבוץ. (שיחה)
- 3) חנוך: א) בקבוץ. ב) בבית הספר. ג) השכלה גבוהה.
- 4) הקמת כלים לפעילות חברתית ופוליטית.

1) קליטת בנים וחברים צעירים.

הדיון על נושא זה התרחב על מחדלי הקבוצים לקלוט את בניהם ויותר מזה, קליטת חברים צעירים מהחוץ. כדי לראות את הבעיה מקרוב, הושיבו שני בחורים, (אחד יוצא צבא, יעקב פורת - כפר גלעדי, ואחד מבוגר יותר, כבן 35, חרות - אילת השחר). ובקשו מהם לנסות ולהציג כל אחד את בעיותיו. הצעיר אמר, שחזרתו לקבוץ אחרי צבא מראה על רצונו, לפחות לנסות, לחיות בקבוץ, אך מה קורה, שהנה הוא מרגיש בדידות, וחוסר ההענינות מצד החברים במשק, וההענינות בולטת של סדרן העבודה שמסדר אותו במטבח או ברפת, מקו-מוח שקשה למצוא להם עובדים.

יעקב לקח בחשבון, שכמו כל חבר ישחתף בחורנויות, אבל ציפה גם שיגשו אליו לברר מקום עבודה מחאים ולתכנן תוכניות לעתיד, לימודים, השתלמויות, וכו'. הוא מצדו היה נכון לבוא לקראת דרישות המשק, אך נוכח לדעת, שאין המשק בא לקראתו, כפי שהוא ציפה לזה. דאגו לו אמנם לחדר, לרהוט, ולכל מיני צרכים חומריים, אך בזה נגמרה הדאגה.

החבר המבוגר יותר, חרות, אמר דברים דומים מאד, אלא אמר זאת בצורה אחרת, ועל ידי כך נראה כאילו הבעיות אחרות, אך בסוף הדיון נחברר, שבמעשה שניהם מרגישים אותו הדבר, וחסרה "רק" השפה המשוחפת.

לסכום הנושא הוצעו הצעות מספר:

1. יש להקים מוסד (הנבחר לתקופה ארוכה) המלווה את הבן מיום גמר הלימודים עד למספר שנים אחרי השחרור. מוסד או ועדה זו צריכה לדאוג לבן מבחינה חומרית, (דיוור, רהוט וכו'), לדאוג לפעולות חברתיות בין החיילים בחופשה, וברור הצעיר במשק. לעזור לבן החוזר להקלס במשק, שמשמעו: לפנות אליו ביום השחרור, להתעניין אצלו מה תוכניותיו לעתיד, ולנסות ולמצוא את שביל הזהב בין רצון הבן ובין דרישות המשק. ויחד עם זאת להסביר לו, מה הן חובותיו ומה הן זכויותיו בקבוץ.
2. יש ליצור מסגרת לפעילות הדור הצעיר כמו חוגי בית, ושלוב הבנים החוזרים בוועדות השונות, ואף במזכירות.
3. יש להמנע משבוץ מידי של הבן החוזר בענפי השרות, ולעשות הכל ע"מ לשבץ אותו בענף קבוע בהתאם לרצונו, ורק בהמשך הזמן להכניסו למעגל התורניות השגרתיות כמו כל חבר אחר.

4. יש לשאוף לכך, שהבן ישהה בקבוץ תקופה של בערך שנה אחרי השרות ולפני יציאתו ללימודים, חופשה או כל חסידי אחר מחוץ לקבוצה (פרט לשנה שרות) כדי לשבור את אורך תקופת הנהיג הפיסי מהמשק.

(2) הליכי דמוקרטיה בקבוץ.

בקבוצת הדיון שאני השתתפתי בה, דנו בתחילה על מחדלי השיחה, שבה יש השתתפות קטנה של החברים, החלטות חסרות ערך של דברים גמורים והבאתם לאשור רשמי בלבד, שגוזלות זמן רב בוכוחי טרק לפני ההצבעה, החלטות מקצועיות (בעיקר בנושאי חנוך וכלכלה) ע"י אנשים לא מקצועיים. דיונים על בעיות קטנות שאפשר לגמור אותן במסגרת הועדות, חוסר אינפורמציה על ביצוע החלטות קודמות, והבאת בעיות לפתרון השיחה ללא הבהרת הרקע בצורה מחאימה.

לפתרון היו כמה הצעות סכום:

1. דיון בחוגי בית לפני האסיפה ודו"ח של מנחי החוגים על הדיונים בנושא בזמן האסיפה.
2. בחירת מועצה או מזכירות מורחבת, שחיון ותחליט, כאשר השיחה היא המוסד מעליה, אבל מתכנסת לעתים רחוקות יותר, ודנה בעניינים עקרוניים יותר, ועל ערעורים על החלטת המועצה. במקרה הזה אני הבאתי הצעה יותר מעשית, והיא בחירת מועצה (במשק משלנו כ-30 אנשים) ובה יהיו חברים מרכזי ענפים, בעלי תפקידים מרכזיים, ראשי ועדות ונציגים אחרים מכל שכבות הגיל. מועצה זו, בעזרת "זרועותיה" - בועדות - חיון ותחליט כמעט בכל נושא במשק, כאשר תהיה לכל חבר אפשרות לערער על ההחלטה הזו בשיחה דרך מרכז הועדה, שטפלה בנושא. כמו כן ינתן דו"ח אחת לחקופת זמן מסויימת בשיחה על החלטות ופעילות המועצה הנ"ל, וחובה לתת חשבוות על שאלחות של חברים.
3. צורך בשפורים סכניים כמו פרסומת, אביזרים אורקוליים, סדור באולם, וועדה של יושבי ראש, שינחו את השיחה לפי התור.

(3) חנוך - השכלה גבוהה.

בנושא זה היחה צורת הדיון מענינת והחלטנו עליה שוב ביחד. התחלקנו לקבוצות דיון קטנות; כל קבוצה דנה בנושא, שהוחלט לצמצמו להשכלה גבוהה, בגלל חוסר זמן, ועוד יותר מזה, בעית קליטה אקדמאים לקבוץ, (היות ובצורך לשלוח למוד מכירים כבר כולם, ומבחינה תיאורטית בעיה זו נפתרה, ואמנם שולחים ללמוד).

הדיון התנהל הפעם בצורת דו"ח הדדי, מכל קבוצה דיון קטנה נשלח נציג לשמוע על הנעשה בקבוצת דיון השכנה, ולדו"ח על כך בקבוצת דיון שלו. שיטה זו הוכיחה את עצמה במקרה שלנו והגענו לסכום הנושא ולהחלטה במהירות, ואחרי דיון פורה וחיובי.

אני הייתי נציג של קבוצת הדיון שלי, והיה עלי לשמוע, להשמיע ואף להציע נסוּחֵי סכּוּם. הצעות הסכּוּם היו כדלקמן:

1. אין להפריד בשליחה ללמודים בין צרכי המשק ובין צרכי הפרט, אבל יש להעדיף מבחינת סדר היציאה בלבד את הלמודים וההשתל-מויות לצרכי המשק, וזאת לזמן מוגבל מראש.
 2. כדאי להקים מרכזים אזוריים לקליטת כוח אקדמאי.
 3. יש לעבור בענפים ובשרותים לשיטוח עבודה חדישות עם כלים משוכללים, הדורשים פחות כוח אדם ויותר ידע מקצועי.
 4. כדאי לחנן מחדש את הרכב הענפים, לחסל ענפים קיימים, ולפתח חדשים, על רקע הציפיה לשנוי וגוון בעלי מקצועות במשק.
 5. להקים ועדת כוח אדם, שתיבחר לתקופה ארוכה ותעסוק בשבוץ בעלי תפקידים מקצועיים והכשרתם, לפי צרכי המשק, ונסיוותיהם האי-שיות של כל אחד ואחד.
- בנושא הרביעי לא דנו בקבוצה שלי. מדובר היה על הצורך בהקמת הכלים לפעילות חברתית כלל ארצית.

לסכּוּם אוכל לומר, שהדיונים של שלושה ימים נתנו לי הרבה חומר למחשבה, ויש תקווה, שלפחות חלק מההחלטות יבוצע. התרשמתי מהגישה הרצינית, והרצון הכנה של המשתתפים להגיע ביחד להחלטות ולבצוען. גם שיטת הדיון, שלגבי הייתה חדשה, מצאה חן בעיני כמד, וזה בסח מורגש ברשימתי. הבולט בשיטה זו, הייתה העובדה, שאנו בעצמנו יכולנו לבחור את נושא הדיון, ולא קבלנו אותם כאילו "מלמעלה".

בקבוצות הדיון האחרות דנו בנושאים אחרים, ולא דיווחתי עליהם. בודאי ידפיסו באגרת דו"ח על כך ביחד עם נוסח החלטות הסכּוּם, כפי שהחלטנו עליהן בנעילת הכנס.

יוסי פינגלין

ש מ י ר ת ל י ל ה 1970-1945

הילדים במבנה המצורף לגן הגדול, כאשר הסילו עלינו לקלוף, לצחצח, להרחיח חלב במשך כל הלילה? ואוי לנו, כשהמבטלות הופיעו בשעה 4 בבוקר והעבודה לא הייתה עשויה והמטבח לא היה מבריק...!

היטב זכורים לי הלילות, בהם כבו את החשמל בין השעות 2-4 (או יותר), והשומרת המסכנה ישבה על יד מנורת נפט מהבהבת דוקא

מדי שנה, ולפעמים לעתים קרובות יותר, הננו נדרשות למלא תפקיד של "שומרת לילה" במשך שבוע ימים, ורבות מאתנו תזכרנה את השנים, בהן חייבות היינו, אפילו לשמור שבועיים רצופים.

ה י ו ז מ נ י ם !

מי מאתנו איננה זוכרת את השעות המרובות שישבנו במטבח

בשעות הקשות של הלילה, וחלילה
אם ירד גשם, וילד התחיל לבכות
וחייבות היינו לצאת עם פנס רוח,
וכי למי היה פנס כיס?

ה י ו ז מ נ י ס !

כשאני מחרהרר בשנים ששמרתי,
רואה אני לנגד עיני את כל החמו-
נות מהשנים הללו, הרחוקות.

כשהיו לי תינוקות, המיד
הייתי צת "עוזרת" להם להחפור
בלילה, כך שיכולתי לשחק איתם,
ולחיות לידם, כשהם שוב נרדמים.

לכשגדלו, הייתי חייבת לילה,
לילה להעיר אותם עם ציפס, או
כרוכיה, או לפחות לשים "נוגה"
ומיני ממחקים אחרים ליד המיטה,
כדי שיחלקו לילדים בגאווה על
ש"אמא שלהם שומרת".

ומאוחר יותר, כאשר מותר היה
להתלוות אלי בסבוב ראשון "לכסות
את התינוקות", הלילות ששמרו
כ"מצוה" לבר-מצוה, ואחר כך, שבלו
אצלי חצאי לילות, עם או בלי
"החברה" או "החבר", בשתיית תה
ואכילת חביתות.

עברו הזמנים, ודברים רבים
השתנו.

נבנו בתי ילדים מפוארים עם
שכלולים וחדושים, יש מאורר כש-
חס, ותנור חשמלי כשקר, יש שמר-
סף משוכלל, שבדיוק נמרץ מראה
באור אדם, איפה יש ילד בוכה, יש
בקבוקי תה מוכנים בשביל כל החינו-
קות, אך עדיין מתרוצצים העכברים
בחדר השומרת. והברזים מטפטפים
בבתי הילדים. ונוסף לעבודת לילה
של השומרת, נוסף לבשול, סבובים,
הדחת הכלים ונקוי חדר השומרת,
יש כעת סעיף חדש: התעמלות לילה!

מי שקרא את הרשימה של אפרים
קישון "צצי", בטח מבין כמה מדובר,
ובאמת הצטערתי מאד, שבין שומרי
השבוע לא היה אחד הצלמים הרבים,
כדי להנציח את זחילותי מתחת למי-
טות בבית אורן (פעוטון) בחפוש אחרי
אחד המוצצים!

אינני פדגוגית, ואם אומרים
לי שהמוצץ מרגיע את הילד, אני בלי
הסוס מוכנה לקבל את הנמוק. הרי
אין חדש תחת השמש, והמוצץ אמצעי
בדוק. ומי חושב על ההיגיינה, כשהוא
אחרי חפוש קדחתני בחושך, בלווי
צרחני של התינוק, סוף סוף מוצא את
החפץ המבוקש בקצו של החדר או מתחת
למיטה שבפינה השנייה?

חוקעים אותו חיש מהר בפי התי-
נוק הבוכה ואומרים ברכת חודה, אם
לא הספיק להעיר את כל הבית!

היה לי צר על אפרים קישון,
כשקראתי את "צצי" אבל בינינו לבין
עצמנו, אינו מכיר את מזלנו! סוף
סוף רק תינוק אחד לו בבית, ואינו
מתאר לו, מה שקורה, אצלנו בבית
הילדים, כאשר לא מוצאים את המוצץ,
וחייבים להדליק את האור, וארבעה
ילדים מתעוררים ומתחילים לבכות
בקולי קולות!

בודאי ובצדק יגידו שאינני
מודרנית, נכון. כל ילדי מצו
אצבע, לפעמים אפילו שתיים, ואני
מודה באשמה, ששלושתם היו זקוקים
לטפול אורטודונטי, ובלי ספק אף
ילד מודרני לא יזדקק כבר ל"גשר"
בפיו, אבל דבר אחד אני יודעת:
לפחות האצבע שלהם היתה צמודה
ולא הצטרכו לחפש אותה בלילה
מתחת למיטות!

יונה גורן

יום אחד בחיי נשיא ויום אחד בחיי עולה חדש

(רשמים מקבלת פנים אצל נשיא המדינה
עבור העולים החדשים ממשקי האחד).

כבר הרבה זמן מראש ידענו: לנו יהיה הכבוד, להחקבל אצל נשיא המדינה! שבועות לפני מועד הנסיעה עמדו נעלינו מצוחצוח בארון, בגדינו הטובים ביותר הוצאו מהנפסליו, היינו דרוכים לעמוד לפני כל עין בוחנת בביח הנשיא.

בגלל מחלת הכולירה נדחתה הקבלה עד סוף אוקטובר, חששנו כבר, שכל התוכנית תתבטל, אך לא, ב 20.10.70 יצאו עולי שדה נחמיה מוקדם בבוקר עם היעד: ירושלים!

הסגדר של המשק הביא אותנו עד עפולה, שם חיכו לנו אוטובוסים של אגד, הצטרפה אלינו קבוצה של עולים מדרום אפריקה וביחד התחלנו לעלות ירושלימה.

ההדרכה הייתה בידי נציג אחד הקבוצות ומדריך "אגד" הראה לנו הכל, מה שהיה לראות בדרך. לא הספיקו לנו עיניים ואוזניים לקלוט את כל היופי שראינו בזמן הנסיעה.

בקורנו הראשון בעיר הקודש היה אצל בנימין זאב הרצל. בקרנו במו-זיאון ושמענו סקירה על חייו של הרצל. בקור זה נסתיים בעליה לבית הקברות הצבאי, התרשמנו ביותר, והיינו דוממים על יד הפשטות וההוד הטבעי של מקום זה.

ערכנו סיור ב"הולי-לנד", ירושלים מפני כ 1900 שנה, כרטיס בקור נאה מהרמה הגבוהה של החקירות הארכיאולוגיות בארץ.

ואל בנין הכנסת, חוויה של ממש. אחרי טיול דרך אולמי הישיבות, נוכחנו לדעת, כי כוח היצירה של האמן שאגאל, יחד עם המליונים של משטחת רוטשילד מצאו כאן משכן נאה ומרשים.

אחרי וכוח קצר אך סוער על קביעת סדרי הארוחה, נאכל המזון הטוב שהבאנו מהמטבח בבית, והמסכנו אל בקור השיא של היום הזה: העיר העתיקה והכותל המערבי. בשבילנו הפעם הראשונה, וחוויה בלתי נשכחת.

אט, אט בא הרגע הגדול, שציפינו לו שבועות, ונסענו בכוון נשיא המדינה! הרחוב בו שוכן בית הנשיא, כבר היה מלא כלי רכב ואוטובוסים, אשר הביאו את העולים החדשים מכל חלקי הארץ. רצייתי לצלם את המעמד החגיגי, אך שומרי הבטחון היו בכל מקום, וערכו בדיקות כה מדוקדקות, שנאלצתי להשאיר את ציודי הפוטוגרפי, וחבל. בגלל חקלה זו נשארתי קצת אחורה מיתר חברי קבוצתי, והייתי האחרון, שנכנס אל חוף דירת הנשיא. ראיתי חדר גדול, מרוהט יפה, בסוב טעם, מהרתי אחרי חברי, אלה בדיוק עזבו אולם אחד קטן, וחוף כדי ריצה הסתכלתי רגע סביבי, לראות ולהתרשם. ואח מי אני רואה שם לשבח? נכון! הנשיא זלמן שז"ר, הכרתיו תיכף ומיד,

כי ראיחי אה דיוקנו פעמים אין ספור. אך נחבקשתי להתקדם בדרכי, וכך נלקחה ממני ההזדמנות לחלק כבוד לנשיא וללחוץ את ידו! אם כי אני מחאר לעצמי, שלא הייתי מצליח בכל מקרה, בכל פינה עמד שומר בטחון וחקר אה העוברים בארשת פנים קודרת למדי.

האסתי אה הליכתי והוספתי להביט מעבר לנשיא, שישב אל שולחן גדול, בחברת מספר אנשים, גברים וגברות. כאשר עברתי כבר על פניו, הבסתי אחורה, כאילו צעיפתי שיקרא לי: "משה, משה, בוא הנה, וספר לי את כל קורותיך" אך לשוא, לא שמעתי כלום ובין רגע מצאתי עצמי שוב בחוץ. שם טגסתי את חברי, ומה ששמעתי מפיהם, הצחיק אותי עד מאד: כל אחד קרא ושאל: "לאן עכשיו, משה, איפה היית, ואיפה הנשיא?" ובכן, הבנתי מיד, כל העולים עברו על פניו ביעף, ולא הספיקו אפילו להכירו, בגלל ההמולה, הצפיפות והרעש!

כאשר כולם נרגעו מהאנטי-קלימקס הזה, דברנו בהרפתקה זו הרבה זמן, לעגנו וצחקנו על עצמנו!

והבנו, שאפילו לנשיא מדינת ישראל לא ניחן לברך כ 2000 עולים באופן אישי, וחלומי על שיחתי עם כבוד הנשיא: "שלום, אדוני, אני משה, עולה חדש, אני בא מהולנד, אני גר בשדה נחמיה...". אמנם לא התגשם...

משה כהן, שדה נחמיה

חשוך, חשל"א נובמבר 1970

ע ל ש ר ו ת י ה ד א ר ו ה ס ל פ ו ן

נושא חביב זה מעולם לא יורד מסדר היום. לאחרונה התחלנו חליפת מכתבים עם לשכת השר שמעון פרס, אשר הבטיח לנו, לחקור בשרות הלקוי של הסלפון באזורנו, ואנו מצפים עתה לתוצאות מחקרו. ובינתים נוסיף להיות מתוסכלים בשל הקשר הגרוע.

בעניני הדואר אנו מרוצים יותר, כי הדואר הנע נוהן שרות סביר, ואנו לרוב נענים לכל בקשותינו.

כאן אמנם יש לנו בעיה ביחית, והיא, שנוכחנו לדעת, שאי אפשר להשאיר דברי דואר בלי שמירה בחדר הדואר. עתונים נעלמים, מכתבים נלקחים מהתאים ובולים נחלשים ביד גסה.

על כן מתבקשים החברים לא לשים דברי דואר, בחדר הדאר בשעה שאין שם איש. סבא ון פראג נמצא לשרות הצבור מסעה 11 בבוקר. מי ששעה זו איננה נוחה, יכול לפנות למזכירות בשעות הבוקר המוסדמות יותר.

הנגרים הבטיחו בקרוב לתקן את דלתות תאי הדואר, ועד אז מתבקשים החברים לקחת את הדואר מוקדם, ולא להשאיר מכתבים בחאים, שאינם נסגרים.

אנשים, אנשים, אנשים, אנשים....

- * דרך צלחה ושרות נעים לידון ארד שהתגייס בתחילת החודש.
- * למשפחת שפרינגר שנחקבלו לחברות: בשעה טובה ומוצלחת.
- * צפורה קדר, כל טוב לך באוניברסיטת תל-אביב. ת צ ל י ח י !
- * רינה, כרמלה ויגאל מיצגים את המשק באקדמיה בתל-חי. הצלחה רבה בלימודים!
- * צבי נועם משתתף בקורסים חקלאיים במדרשת רופיץ. עלה והצלח!

* ילדינו מתחילים לפרוס כנפיים, וברכותינו מלוים את הכנים היוצאים לשנת שרות:

(והנש) י ע ל לשדה בוקר
 (קגל) ע נ ח ר ע נ ו לבית שאן
 ש ל מ ה, ש מ ע ו ן ו ע ו ד ד למבוא חמה
 ב ח י ק ב נ ד ר ו ר פ א ג ל
 ג ל ע ד מחגיגים בקרוב לצה"ל. כל טוב לך, גיל, ובהצלחה!
 פ נ ד

* קבוצת הדרומיים עוזבת בסוף החודש את הארץ. היה נעים מאד להכירם, ורק חבל, שההכרות לא ארכה יותר זמן. אנו מאחלים לחברי הקבוצה טעילות פוריה בארץ מולדתם וחזרה מהירה לישראל.

* דרך צלחה ל י ו נ ה נ. שיצאה בימים אלה העירה.
נעם

ד ו ם ח י ש י ב ר ת ה מ ז כ י ר ר ת
XX

הוחלט לצרף את תקציב הילדים, שהיה רשום עד עכשיו אצל גזבר הבית, לתקציב הכולל במחברת ההורים.

נבחרה ועדת תקציבים: עסיס. יוסי פ. חיים א.

התקבלה הצעתו של שלמה ק. שאדם, שנכשל 4 פעמים בנסיון לקבל רשיון נהיגה, המשך למודיו יידון מחדש בוועדת הרכב.

אושרה קבלתו של בן הדוד של משפ. גרצר, יגאל גרצר, למשק.

אושרה הצעה להוסיף לירה אחת ליום כלכלה של הלומדים בחוץ.

נערך דיון יחד עם מרכז ועדת למודי המשק על חלוקת סמכויות ברורה יותר בין הועדות. הוחלט שעל כל הלמודים הנמשכים יותר מ 125 ימי לימוד, תחליט ועדת למודי המשק. למודים משקיים קצרים יותר יהיו בטפולה של המזכירות; למודים לא משקיים קצרים יותר יהיו בטפולה של ועדת חרבות, ויהיו מוגבלים בתקציב שנתי הספי.

לא תהיה הגבלה על למודים בבית ספר לבגרות בתל-חי, במידה והדבר מותאם עם סדור העבודה.

הוחלט להוסיף לגננת השכירה 25 ל"י לחודש, בנוסף למשכורתה הצבאית.

הוחלט לתת ליהודית אפרת-רוזן תקציב גם למשך הזמן שהיא נמצאת בשמיר, היות ושם איננה מקבלת תקציב.

הוחלט להתנגד ב"אחוד" לשלם את כספי קרן ראשון במאי, היות והכ-ספים מיועדים לעזור למשקים בהוצאות הבטחון שלהם, והיות וההוצאות שלנו היו רבות מאד (כניה מקלטים, קירות מגן, רצפות במקלטים) ואף אחד לא עזר לנו, הוחלט לא לשלם את חלקנו בקרן. לאחר ברור, שנערך במזכירות "האחוד" יחד איתנו, הוחלט שם שלא משחררים אותנו מתשלום כספי הראשון במאי, ושמוסדות האחוד ינסו לעזור לנו בפתרון בעיות כספיות שנוצרו מהמצב הבטחוני. המזכירות הסכימה לקבל את ההחלטה.

נערך דיון על הדירה בתל-אביב. בעל הבית דורש העלאת שכר דירה של -75 ל"י לחודש, וזאת לאחר שהעלינו לו את התשלום ב 25 ל"י לחודש לפני חודשים מעטים. הוחלט לא להסכים להעלאת נוספת, העולה על -25 ל"י לחודש.

אושרה כניסתו של בוקי לעבודה בבית חרושה, במקום ראובן ק. שיתחיל ברכוז הבניין. בינתיים ישארו אליהו ט. והרמן לבד במוסך.

לאחר ברור שערכנו עם האחראיים מטעם הצבא, נתברר, שאין כרגע תביעה מהצבא להחליף צריפים בבתים מבטון, ולכן הוחלט לא להחליף בינתיים את הצריף השודי בבית אחר, בגלל חוסר מקורות ממן מחאי-מים.

הוחלט להקים מחדש ועדה הסדר לכספים פרטיים בגלל הצורך לפתור בעיות שונות ולענות על פניות החברים.

הוטל על ועדת חרבות לבחור ועדה לחג השלושים של המשק, כדי שזו תוכל להביא הצעות לתוכניות עם תקציבים.

נדחתה הצעה להעלות את התקציב לאנשי מלואים.

נערך דיון על בקורי הורים. אושרה ההחלטה, שלכל בן זוג תנתנה 3 נסיעות להורים הגרים במקום הרחוק ביותר.

אושר לקנות לשיש כל ספרות בטכום של 25 ל"י כדי לספר את הילדים בזמנו החופשי.

נערך דיון עם החשמלאים על ההפסקות בחשמל. הוסבר, שבגלל קשיים טכניים אי אפשר להניע את הגנרטור בהפסקות חשמל קצרות. בהפסקות ארוכות יותר יניעו את הגנרטור רק למקומות חיוניים. ביום שישי בערב יניעו את הגנרטור בכל מקרה, כדי לאפשר למטבח עבודה תקינה.

נידונה בקשת בית החנוך המשותף להחליט אם לקבל את ילדי יסוד המעלה לבית החנוך לשנת הלימודים הבאה. לאחר דיון הוחלט להתנגד לקבלתם בגלל הצורך לעכל מקודם את האחודים שבצענו כבר עם ילדי המושבים, ועם בית הספר של מבוא הגליל.

קבלנו מכתב מג'ורג' ואסתר, בו הם מודיעים, שג'ורג' קבל עבודה באנגליה, ובגלל זה עליהם לדחות את תוכניתם לבוא ארצה למועד מאוחר יותר.

מ ש י ח ו ת ו א ס י פ ו ת

אסיפה כללית 24.10.70

אאא נקבעה ועדת מנויים: שלמה ר. (מרכז) רפי ו. מרצ"ק. מיכל ס.

אאא רינה פ. למודים חקלאות וכימיה במכללה בתל-חי. אושר.

אאא אורי גר. עבודה באחוד הבונים. אושר.

הובאה הצעה לפזר את אנשי המלואים ליחידות שונות. הוחלט לדבר עם המלואיסניקים באופן אישי, על מנת לדעת את רצונם.

א ס י פ ת ח ב ר י ם :

ועדת חברה מערערת על ההחלטה, שמועמד יכול להחזיק במועמדותו תקופה בלתי מוגבלת. הערעור נחקבל וחקופת המועמדות מוגבלת לשנה אחת בלבד.

אפשרה שנת חופש ליונה נועם.

משפחת שפרינגר נחקבלו לחברות.

קבלת הבנים לחברות ולמועמדות.

הוחלט לקבל את הבן לפי רצונו הוא לפני או אחרי תקופת השרות הצבאי.

ההצבעה על קבלת הבן תבוצע בהצבעה חשאית.

שאלחא: מי מטפל בבנים אחרי גמר בית הספר ולפני התחלת השרות הצבאי?

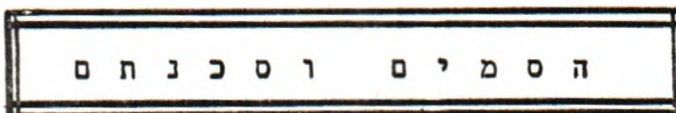
ועדת חברה תדון וחציע הצעה בנדון.

הדירה בתל-אביב. החיילים מתבקשים לא לבוא וללון בדירה בלי ברור קודם, כי לא תמיד יש מקום.

בעית לינת החיילים בעיר תובא לדיון בועדת הקשר.

כמה הודעות מטעם ועדת קליטה.

אחי בר-ל' מזפ"ר

מאת משה אדר

עשרת אלפים מבני הנוער היהודים בארץ, בגילים 15-25, מעשנים חשיש, - כך נמסר בהודעות רשמיות. מלבד ההתמכרות לחשיש, רבים המתמכרים לחו- מרים כימיים המשמשים בחלקם ברפואה, והשימוש החופשי בהם מקל על ההתמכ- רות הרח-האסון.

הסמים למיניהם

עם חומרים אלו נמנים:

1. מפרובמאט - חומר כימי, מרגיע, משכך רוגז, המשכש הרבה ברפואה.

2. רספריין - נמצא מאוד בשימוש. חומר זה גזור מחומר כימי אחר (הרואלפיה) שהיה ידוע מימים קדומים גם להודים. הרספריין פועל כחומר מרגיע.
3. כלורו-דיאצטאפוכסיד - פעולתו מרגיעה בהחום רחב, משחררת מעקת דאגה, מרגשות פחד; משחררת תינוקות וילדים מהתקפות עויית. פועל יפה על אפילפטים.
4. אזא-צקלנול - משחרר מרגשי מבוכה ומעלה את יכולת ההסתגלות לחברה.
5. אינפרונאציד - גורם להתעוררות נפשית.
6. חומרים המשככים כאבים - יש ביכלתם של אלה לשכך כאבים ולהכניס לאופוריה (הרגשה טובה). למשככי כאבים אלו יש להוסיף את הדריבטים של החומצה הסליצילית, כמו האספירין, הפועלים גם על הורדת החום וגם על הכאב.
- פעולתם של חומרים אלו על מערכת העצבים אינה ידועה. המדובר, כנראה, בפעולה מרגיעה, אקסטראקורטיקלית, הפועלת על המנגנון במוח (בהיפותלמוס) האחראי על החגובות הרפלקטוריות.
7. מסקלין - חומר זה פועל על מערכת התפיסה (ראיה ושמיעה) ואף גורם הפרעות גופניות (בחילה, חולשת שרירים, סחרחורת, רעד בגוף) ושינויים במצב-הרום.
8. ל.ס.ד. - הוא החומר החזק ביותר מביין החומרים המוכרים הגורמים להזיות. כמו ל.ס.ד. בסדר גודל של $1/10.000$ גרם, גורמת כבר להופעתן של הזיות - מהן מחרידות ומטילות-אימה ואחרות נאצלות ומלאות השראה. כעבור חצי שעה עד שעה מלקיחת החומר הוא מתחיל להשפיע, ופעולתו נמשכת עד ששעות. לוקח החומר מאבד כל קשר עם המציאות, אם כי הכרתו נשארת צלולה. הסימנים החיצוניים המתגלים בלוקחי הסם דומים לאלו המופיעים במחלת הרוח הקשה ביותר, הסכיזופרניה. הל.ס.ד. לא זו בלבד שהוא גורם הפרעות נפשיות אלא שיש ביכלתו לגרום פגיעות גופניות חמורות - הוא יכול לגרום "שברים" ועיוותים בכרומוסומים, ופגיעות כאלה עלולות להיות הרות אסון, לא רק לאדם הלוקח את הסם בעצמו, אלא גם לצאצאיו - אם הכרומוסומים הנפגעים יהיו בחאי המין. עובדה זו הוכחה במחקרים רבים.
9. האופיום והדריבטים שלו. האופיום ושאר החומרים הגזורים ממנו (המורפין, הקודאין, ההרואין ועוד) משמשים ברפואה כתרופות מרגיעות. הראשון שהשתמש במורפין ברפואה היה הרופא אוסקר פראס - הוא הזריק חומר זה לחיילים פרוסיים שנפצעו בקרב (17.8.1870).

התמסרות לסמים וסכנותיה

מדי שנה גדלה התצרוכת העולמית בחומר זה: אם ב-1953 נצרכו 74 טונות מורפין, הרי כעבור עשר שנים (ב-1963) הוכפלה הכמות הנצרכת ל-145 טונות. ככל תרופה מסוג זה, גם המרופין ודומיו הם בבחינת "אליה

וקוץ בה", ולא עוד אלא שהמורפין, יוחר מכל סם אחר - סכנתו הגדולה באה בעקיפין, מהשימוש בו ברפואה. שארל וייל, חוקר צרפתי, מצא שמחוך 574 מכורי-סמים (טוקסימנים) שהוא בדק, היו 274 בעלי רשיונות כחוק ומהם היו 42 בלבד חולים באמת ואף מאותם 42 החולים היו רק 10 שהמורפין היה דרוש להם מבחינה רפואית. נחגלה שהמכורים למורפין נוטים לאטרריו-סקלרוזיס, להפרעות בפעילות הבלוטות: התריס(תירוואיד), הלב לב (פנקריאס), המין ולמחלות כבד.

מהאמור לעיל יוצא איפוא, כי הטיפול הרפואי עלול לגרור בעקבותיו את החולה להחמרות לסמים.

במדינה כשלנו, הנתונה זה שלוש שנים במלחמה, שכיחים פצועי מלחמה. מכאן שמצווה על הרופאים להקפיד הקפדה חמורה בנידון זה לבל יגיעו החולים לאדיקציה מצבית (החמרות לאחר פציעה).

נראה שההחמרות, במקרים אלה, נוצרת ברגע שהאדם מקשר בין הפגת הסבל של הפציעה לבין קבלת הזריקות. האדיקציה (ההחמרות) נוצרת בשעה שיש חיזוק בחקופת הגמילה, כלומר האדיקציה נוצרת בהיווצר מצב של התניה.

האדם לומד שיש לו אפשרות להשיג הרגעה מכאביו ע"י קבלת הסם (אוחת הוא מפפש ומוצא). באופן שלילי אפשר לנסח את הדבר כך: האדיקציה המצבית אינה נוצרת ע"י עצם המגע הפיסיולוגי בלבד, אלא חוץ כדי למידה; יש כאן למידה של לקיחת סם והשתעבדות לו.

קולינס טוען, שללא למידה אין אדיקציה. לשם ביסוס הנחתו ערך את הניסוי הבא בעכברים לבנים:

(א) הוא לקח שתי קבוצות של עכברים לבנים - הקבוצה האחת שימשה כקבוצת ניסוי והשניה כקבוצת בקרה.

(ב) לשתי הקבוצות האלה הזריק מורפין במשך 25 ימים.

(ג) שתי הקבוצות בודדו בכלובים נפרדים.

(ד) הוא הניח בכלובם של עכברי הניסוי שני מיכלי שתיה לבחינה. במיכל אחד היו מים רגילים; במיכל השני הייתה חמיסת מורפין מרה. בכלובם של עכברי הבקרה הניח רק מי שתיה רגילים. קבוצת הניסוי העדיפה את חמיסת המורפין על פני המים הרגילים.

(ה) כנ"ל, אלא שניסרלו את הטעם של המורפין. בכל זאת העדיפו עכברי הניסוי את המורפין על מי-השתיה הרגילים.

(ו) קולינג החקין מכשיר בעל צינורית ודוושה, שנקשר לטבורם של העכברים. במכשיר זה יכלו העכברים לקבל מורפין, בכל עת שרצו בכך, ע"י לחיצה על הדוושה. הם למדו ללחוץ על הדוושה בכל עת שרצו ובכך נהפכו לאדיקטים.

קולינג המשיך והזריק לקבוצת הבקרה אותה כמות מורפין שספגה קבוצת הניסוי מרצון, ובכל זאת לא נהפכו עכברי הבקרה לאדיקטים. מכאן הסיק קולינס, שללא למידה אין אדיקציה, וכי אין פרה-דיספוזיציה (נטיה מוקדמת) של האורגאניזם לגבי סמים.

באיסור על השימוש בסמים בלבד אין כדי להביא לפתרון הבעיה.
המחפשים את הדרך לברוח מהמציאות, או אלה החושבים למצוא בסם
השראה, או אלו שיקחוהו מחוץ סקרנות לדעת את הנסתר מהם - לא יושפעו
מהאיסור גרידא.

לבנו נתון בדאגה לכל שלוש הקבוצות הנ"ל, אך עיקר השומת לבנו
מופנית לאלה המחילים לקחת את הסם מחוץ סקרנות, או כדי להידמוח למישהו,
או כדרך לביטוי של מרידה נגד מוסכמות החברה, או אלו הלוקחים את הסם
מחוץ התמכרות מצבית, בעקבות פציעה וכדומה.

יש להביא את הראשונים, אך בעיקר את האחרונים, שהם בנידון זה
בבחינת "לוח חלק", לידי ההכרה, שאין בלקיחת הסם כדי לפתור שום בעיה
שהיא, אלא היפוכו של דבר - עצם לקיחת הסם היא היוצרת את הבעיה של איבוד
העצמיות האמיתית, ומדרדרת לאבדן צלם האדם שבנו.

לקיחת הסם בשביל ליצור אותן תחושות מסוימת ורגעיות, גוררת
אחריה את הלקיחה החוזרת מהסם, ומכאן עד להתמכרות השלמה - הדרך קצרה
ביותר.

לא מן האיסור גרידא תבוא הישועה. ההיסטוריה של הסמים מספרת לנו
שכבר ב-1378 אסר האמיר סודון שייכוני ממצרים את השימוש בחשיש והוא
ציווה על חרישתם של כל השדות הזרועים בו. הוא הכניס לבחי האסורים את
המשחמשים בחשיש, ולא עוד אלא אף עקר את שיניהם מפייהם.

ובכל זאת, ההצלחה לא היתה ארוכת ימים... הרבה שנים לפני הספירה,
ביוון העתיקה, ניסו בלא הצלחה לאסור את השימוש באלכוהול. דבר דומה
נעשה לפני זמן לא רב ביותר (1920-1930) ואף זאת בכשלוף מוחלט, בארצות
הברית (תקופת "היובש"). מאידך הצליח מוחמד, נביא האיסלאם, לאסור על
כל המוסלמים שתיית משקאות חריפים כלשהם, ואיסורו נשמר - זה 1300 שנים.
(חבל שלא אסר גם על השימוש בסמים...). איסורו של מוחמד היה איסור
שהוא תוצאה מהכרה ומאמונה - הוא החדיר את ההכרה בתורתו ומכאן לשמירה
על איסוריה.

דבר דומה ומאלף אף יותר אנו רואים בשמירת המצוות והימנעות מלע-
בור על האיסורים הרבים שחורת ישראל כופה על מאמיניה. הידיעה המעמיקה,
האמונה, ההכרה, הן המכוונות ומדריכות את המאמינים לקיים את מצוות
התורה ולשמור עליהן.

ב-1800 אסר המפקד הצרפתי פראנסוא מנו על חייליו במצרים להשתמש
בחשיש, וגם הפעם ללא הצלחה. הוא נימק את איסורו בכך שחתח השפעת הסם
החיילים מתנהגים בצורה מסוכנת. אנו עדים לתופעה דומה - התנהגותם של
מספר חיילים וקצינים בכפר מאי-לאי בווייטנאם, שבו הרגו ללא רחם את כל
החושבים, מסף ועד זקן. וגם שם נאמר שהם היו חתח השפעתו של סם (המאריחו-
אנה).

בעונות היומית אנו קוראים ידיעות מקבילות לא מעטות - ד"ר ראובן
מאיר, מנהל בית החולים בבאר יעקב, אמר שהפרקטיקה שלו מורה, כי היו

מסיכוזות רבות מאוד אחרי חשיש, ואפילו מקרה רצח. אחרים סבלו מהפרעות קשוח ומהחכנסות פנימית לאפאחיה. הוא הצביע על כך, שהתפשטות השימוש בסמים תהיה סכנה לאומית במצבנו הבסחוני המיוחד. ביץ היתר סיפר, כי לבית החולים שהוא עומד בראשו הובאה משוררת צעירה שלקחה חשיש לעידוד כושר היצירה שלה, ואושפזה בבית החולים לחולי נפש מאחר שנכנסה למצב פסיכוטי לאחר שאיבדה את כושר היצירה ("הארץ" 31.3.70).

באותו מאמר נאמר עוד, כי במחקרים שערכו בסכון ויצמן נמצא, כי חול-דוח הרו שניתן להן החומר הכימי הפעיל של החשיש, המליטו ולדוח עם גפיים קטועים.

לקיחת הסם ע"י נוער מחבגר ומכוגרים צעירים במערב, יסודה בעיקר לאו דווקא ברצון לברוח ממציאוח אפורה ואף לא מגורמי סבל וכדומה, אלא היא תוצאה ממצב של "כל טוב", של שפע-יתר, של חיים שהכל ניתן בהם בקלות ובלא כל עמל והתאמצות. מצב זה שבו הם נתונים מביאים לרצון להתנסות ב"תענוגות חדשים", "לעשות חיים" מיוחדים לחפש ולהרגיש "חיות שלא הורגלו להם". כל אלו ועוד הם תוצאה מחברת השפע הנוחנת הרבה ודורשת מעט ואינה מכוונת אח בניה לאפיקים יוצרים.

הסברה ברורה, דיונים וויכוחים, העמקה בבעיה וכל הקשור בה, הדגשת הסכנות לעיצוב האישיות ולקיום האינדיבידואום בחופשי ועצמאי, ציון הנזק העצום לפרט, לחברה, למדינה, משימוש בסמים, הכוונת אנרגיית הנעורים לאפיקים היוצרים שאומחנו המתחדשת כה עשירה בהם - כל אלה ועוד יביאו אח בנינו לקיום המצווה הגדולה של "ונשמרתם לנפשותיכם", כי אכן בשימוש בסמים סמונה אחת הסכנות הגדולות לקיום הפרט וקיום החברה כאחד.